

Üniversitelerimizde Akademisyen İstihdamı Üzerine

Prof. Dr. H. Mahir Fisunoğlu Çukurova Üniversitesi İktisat Bölümü

Üniversitelerimiz, CBT'nin gündeminde sürekli olarak yer alıyor. Yönetim sorunları, yayın faaliyetleri, saygın dergilerde yapılan yayınların sıralaması üzerine birçok tartışmanın yanında, üniversitelerin kendilerinden beklenen evrensel işlevleri nasıl yerine getirebilecekleri de sık sık tartışılıyor ve CBT bu alanda ciddi bir platform oluşturuyor.

Bu yazının amacı, bu konudaki tartışmalara değişik bir açıdan katkı sağlamayı amaçlıyor. Zaman zaman gazetelerde yayımlanan akademisyen istihdamı ile ilgili ilanlar hepimizin dikkatini çekiyor. Bu ilanlar ilgili yasalar gereği, gazetelerin Türkiye baskılarında yayımlanmalıdır ki, potansiyel akademisyenlere ulaşabilsin, yeteri kadar başvuru olsun ve kurulan bilimsel komisyonların raporları doğrultusunda, en iyi(ler) seçilebilsin. Ancak gerçek durum biraz farklıdır. YÖK tarafından doktora yaptırılma koşulları belirlendiği için, ancak belirli sayıda bölüm doktora yapılmasını sağlayabilmektedir. Buralardan doktoralarını alan genç akademisyenlerin çoğunluğu "35. madde" denilen konumda oldukları için, üniversitelerine döndüklerinde, bu kadroların ilanını beklemektedirler. İlan verilince, potansiyel adaylar kısa bir araştırma ile bu durumu öğrenerek, bu aday(lar)ın atamaları için yasal bir zorunluluğun yerine getirildiğini ve başvursalar bile bir şekilde atanamayacaklarını düşünerek başvurmaktan vazgeçmektedirler.

Son yıllarda bu ilanlarda daha ilginç bazı uygulamalar da gözlenmektedir. Bazı ilanlarda, ilgili anabilim dalının yanında, birkaç kelime ile tanımlanmış uzmanlık alanları da belirtilmektedir. Kuşkusuz, üniversite, istihdam edeceği akademisyen için uzmanlık alanını tanımlayabilmelidir. Ancak bu uzmanlık alanlarını kim belirlemektedir? Bölümlerin/ anabilim dallarının akademik kurulları, kendi içlerinde bir "stratejik planlama" yapmışlar, önümüzdeki dönemde hangi alan(lar)da eğitim-öğretim ve araştırma yapacaklarına ve bu alanda akademisyen istihdam etmeye karara vermişler midir? Bu kararlar, üniversite senatoları tarafından kabul edilmiş ve bu uzmanlık alanları bir araya konularak akademisyenlerin istihdam edilmesi kararlaştırılmış mıdır? Eğer böyle ise sorun yok. Değilse, tanımlanan uzmanlık alanları, adeta o konuda doktora yapmış ya da doçentlik sınavında başarılı olmuş akademisyenleri adeta kişi olarak işaret etmekte ve zaten sınırlı olan başvuru sayısını da ortadan kaldırmaktadır. Böyle bir durumda "en iyi" akademisyenlerin istihdam edilebilme olasılığı azalmakta ve bölümlerde/anabilim dallarında, değişik üniversitelerden gelen bilim insanlarının "karışma" şansı ve olasılığı giderek ortadan kalkmaktadır. Doktora, yardımcı doçentlik, doçentlik aşamalarını aynı üniversitede geçiren bilim insanlarının sayısı giderek artmaktadır. Bu bilim insanları, başka üniversitelerdeki ve araştırma kurumlarındaki bilimsel ortamları bilmeyerek ya da çok az bilerek akademik ilerleme yapmaktadır. Bu, sakıncalı bir durum mudur? Günümüz bilişim ortamı, bilim insanlarının oturdukları yerden, diğer bilim insanlarının çalışmalarını izlemelerine ve ortak çalışmalar yapabilmelerine olanak sağladığına göre cevap "hayır" olabilir. Ancak, bilim dünyasını da internet ortamı ile sınırlamak gibi bir anlayış ortaya çıkar ki, bu, herhalde yeterli görülebilecek bir durum değildir.

O halde ne yapılmalıdır? İki öneri geliştirilebilir. İlki, stratejik planlamalar yapılarak ve bölüm/anabilim dallarının önümüzdeki dönemde alması arzulanan konular belirlenerek bilim insanı istihdamı bu plana göre yapılmalıdır. (Üniversite yönetimlerinin böyle bir plana uymaları için herhangi bir "yaptırımın" olmadığını da belirtmek gerekir). Bu planlar yoksa bu tür

uzmanlık alanı talep eden ve adeta kişiyi tanımlayan ilanlardan vazgeçilmelidir. İkincisi, bilim insanlarının yurtiçi ve yurtdışındaki üniversite ve bilimsel kuruluşları daha sık ziyaret edecekleri ve ortak çalışmalar yapabilecekleri ortamların yaratılması ile orta ve uzun dönemde, gerçek uzmanların kendiliğinden ortaya çıkmasıdır.

Prof. Dr. H. Mahir Fisunoğlu Çukurova Üniversitesi İktisat Bölümü